J. Pakuła, Semestry studiów I stopnia na wokandzie [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 18 lipca 2024 r.
online: http://pomocmaterialna.pl/blog/20240718,
dostęp: 11 września 2026 r.

Semestry studiów I stopnia na wokandzie

Chociaż nie wygasł spór między pierwszymi dwunastoma semestrami studiowania, a semestrami objęcia pomocą materialną, to coraz częściej na wokandzie pojawiają się zarzuty tzw. II i III stopnia. Rośnie świadomość prawna studentów, coraz więcej orzechów do zgryzienia mają Sądy. Wydaje się, że jednak zbliżamy się do rozwiązania sporu co do prawidłowej wykładni ograniczenia zawartego w art. 93 ust. 4 PSWiN. Wraca również pytanie o błędy w POL-onie.

Jacek Pakuła 18 lipca 2024

W ostatnim czasie coraz częściej WSA uchylają decyzje organów stypendialnych. Powody tego zjawiska są różne, niemniej ów fakt niepokoi. Tak było również w dniu 17 lipca 2024 r.; WSA w Warszawie miał dwie sprawy na wokandzie i obie zakończyły się uchyleniem decyzji stypendialnych; WSA w Bydgoszczy - jedna sprawa i jedno uchylenie. Pozostaje czekać na uzasadnienie wyroków w tych sprawach. Natomiast również w ostatnim dniu w CBOSA udostępnione zostało uzasadnienie do innego orzeczenia, które musi ciekawić z kilku względów, o których poniżej. Chodzi o wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 28 maja 2024 r., sygn. II SA/Bd 1352/23.

Zacznijmy jednak od stanu faktycznego.

Student ubiegał się o stypendium dla osób niepełnosprawnych. Z dokumentów będących w posiadaniu organu wynikało, że student odbywał studia w ramach I stopnia przez 15 semestrów, natomiast w roku akad. 2021/2022 rozpoczął studia II stopnia. W ramach tych ostatnich studiów pobierał stypendium na 1 i 2 semestrze, zaś WSA w Bydgoszczy orzekał w sprawie obejmującej 3 i 4 semestr. Organ przyznał mu stypendium na 3 semestrze, zaś na 4 odmówił przyjmując, że skoro łączny okres przysługiwania bez względu na pobieranie obejmuje 12 semestrów, w tym 9 na I stopniu, to należało przyjąć, że na II stopniu pomoc przysługuje przez pierwsze 3 semestry.

Student podnosił, że chodzi o faktycznie pobieranie, a także, że organ błędnie ustalił liczbę semestrów w ramach I stopnia, bowiem w jego ocenie studiował przez 8 semestrów, co oznacza, że może mieć pomoc przynajmniej przez 4 semestry w ramach II stopnia, a w zasadzie należałoby liczyć semestry, w których korzystał z pomocy, co musi prowadzić do przyjęcia stanowiska, że o stypendium będzie mógł się jeszcze ubiegać.

WSA w Bydgoszczy uchylając zaskarżoną decyzję podkreślił, że nie wszystkie zarzuty skarżącego zasługują na uwzględnienie. Sąd uznał, że organ dokonał prawidłowej wykładni art. 93 ust. 4 PSWiN, przypominając, że w ramach studiów chodzi o 12 semestrów, w tym na I stopniu - nie dłużej niż przez 9 semestrów. Jednocześnie uznał, że organ naruszył przepisy postępowania, tj. art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 kpa, w stopniu mogącym mieć wpływ na wynik sprawy. W ocenie Sądu, z akt sprawy nie wynika bowiem, jaki był łączny okres, przez który student odbywał studia. Twierdzenia organu w tym zakresie są gołosłowne i nie wynikają z jakichkolwiek dokumentów, w szczególności biorąc pod uwagę okoliczność, że Skarżący w skardze kwestionował ten okres.

Uchylenie decyzji zapewne cieszy studenta i mogłoby zakończyć wpis, to jednak jeszcze raz należy pochylić się nad wyrokiem i jego uzasadnieniem.

Po pierwsze, najważniejsze. Wraca spór tzw. II stopnia. Nie ma znaczenia faktyczny czas kształcenia w ramach I stopnia, np. 15 semestrów. WSA przyjął wykładnię organu jako prawidłową, że należy zaliczyć tylko 9 semestrów z tego limitu, co pozwala na objęcie pomocą przez 3 semestry na studiach II stopnia. Temat był już przedmiotem m.in. wpisu pt. Koń trojański albo węzeł gordyjski, czyli wokół ograniczenia zawartego w art. 93 PSWiN! Opisany w tym wpisie wyrok WSA w Lublinie, w którym trochę na marginesie uznano, że liczy się faktyczny czas studiowania, jest błędne. Zostało to szerzej omówione w tamtym wpisie. Wyrok

WSA w Bydgoszczy potwierdza, że do okresu 12 semestrów należy wliczać w ramach I stopnia nie więcej niż 9 semestrów. Oczywista oczywistość, skoro pomoc przysługuje przez okres nie dłuższy niż 9 semestrów, więc nie można zliczać większej liczby semestrów, chociażby studiował on dłużej.

Po drugie, Sąd wskazuje, że w orzecznictwie sądów administracyjnych ugruntowane jest stanowisko, że istotne jest tylko to, przez jaką ilość semestrów student mógł ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej z tego względu, że posiadał status studenta, przywołując przy tym trzy wyroki WSA: w Gdańsku i w Lublinie.

I zaczynają się schody. **Nie jest prawdą, że mamy do czynienia z ugruntowanym stanowiskiem**. Przecież wystarczy wskazać na wyroki WSA: w Szczecinie, w Łodzi, w Krakowie, w Poznaniu, a nawet w Bydgoszczy. Tak (!), w wyroku WSA w Bydgoszczy z dnia 15 marca 2023 r., sygn. II SA/Bd 529/22, przyjęto, że:

"Skarżący pobierał stypendium socjalne przez okres 9 semestrów i po tej dacie rozpocząłby pobieranie ww. stypendium przez dziesiąty semestr. Tym samym, mając na uwadze powyższe regulacje, zasadnym i koniecznym było stwierdzenie wygaśnięcia decyzji o przyznaniu skarżącemu stypendium socjalnego z powodu upływu okresu 9 semestrów, na który może być ono przyznane".

W marcu 2023 roku kluczowe było pobieranie, natomiast w maju 2024 roku - studiowanie. Nie znamy jednak motywów Sądu, skąd ta zmiana. W uzasadnieniu tego nie przeczytamy, a dobrze byłoby wiedzieć, dlaczego Sędzia sprawozdawca odstąpił od wcześniejszego stanowiska.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem WSA, że interpetacja nie budzi wątpliwości.

Być może warto wrócić do słownika języka polskiego i znaczenia czasownika "przysługiwać" - czyli tu "należeć z mocy decyzji". A dopisek "bez względu na pobieranie"? Czy chodzi o studiowanie? Odpowiedzi należy szukać stawiając pytanie: **jaki problem nowelizacja prawa, czyli zmiana z 6 lat na 12 semestrów, miała rozwiązać?** Czytelnik uważny będzie wiedzieć, że nie chodziło o spór studiowanie v. pobieranie, ale o odpowiedź, jak liczyć 6 lat; ile to miesięcy - 60 czy 72 (?). Dopisek "bez względu na pobieranie" rozwiązuje bardzo istotny problem, którego nie rozwiązało ani ówczesne Ministerstwo Edukacji i Nauki, ani Naczelny Sąd Administracyjny.

Trzeba pamiętać, że decyzja o przyznaniu pomocy materialnej ma charakter konstytutywny. Oczywista oczywistość, co oznacza, że stanowisko oparte na pierwszych semestrach studiowania musi być błędne. Sam status studenta nie oznacza, że otrzymam stypendium - ani, co więcej, że mogę w ogóle ubiegać się o stypendium. Studentka na urlopie rodzicielskim to kolejny problem, z którym w pewnym momencie Sądy będą musiały się zmierzyć i nagle przyjdzie refleksja, że chyba to studiowanie nie jest takie jednoznaczne. A co ze studentem, który podejmuje studia I stopnia (administracja), a nastepnie, po terminowym ukończeniu, studia jednolite magisterskie na kierunku prawo. Czy pomoc może otrzymać tylko przez pierwsze 4 semestry (12-8)? Sąd zna prawo, więc musi wiedzieć, że są studia niestacjonarne w systemie 9+4, co daje 13 semestrów. Czy to oznacza, że taki student terminowo realizujący program na ostatnim semestrze nie będzie mógł skorzystać z żadnej pomocy?

Można wyliczać dalej absurdy związane ze stanowiskiem opartym na pierwszych 12 semestrów studiowania. Byłoby lepiej, gdyby WSA przedstawił takie uzasadnienie, które będzie zawierało argumenty, a nie ogólne twierdzenia. Wykładnia językowa też wymaga potwierdzenia, o czym przypomniał NSA chociażby w 2014 r. Mija 10 lat i wracamy do punktu wyjścia...

Są przecież przepisy Konstytucji RP - art. 70 ust. 4, ale i zasada: sprawiedliwości społecznej, równości wobec prawa i niedyskrymacji. Oczywiste jest, że nigdy mianownikiem w dostępu do pomocy materialnej nie może być okres kszałcenia - bowiem może tylko chodzić o okres objęcia pomocą.

Po trzecie, Sąd przypomniał o jakże ważnej kwestii - ustaleniach co do stanu faktycznego. Skoro organ koncentruje swoją uwagę na historii studiowania zawartej w POL-onie to musi dać studentowi możliwość zapoznania się z tymi danymi i zweryfikowania tych okresów. Praktyka wskazuje, że POL-on obarczony jest błędami, ale co więcej, wszystko wskazuje na to, że jest również źle ustawiony zliczając semestry w ramach I stopnia, a nie tylko 9. Co więcej, wydaje się, że jednak powinien zliczać tylko semestry zaliczone, co było przedmiotem wpisu pt. System POL-on a rozpoczęty semestr, od siebie dodam, że chodzić musi o semestry objęte pomocą materialną.

Coraz więcej pytań dotyczy przepisów intertemporalnych; czy art. 16 noweli oznacza, że należy wliczać dotychczasowe okresy kształcenia, czy liczenie rozpoczyna się dopiero z semestrem letnim 2021/2022 (?). Zapowiada się arcyciekawa akcja stypendialna

2024/2025...

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią projektu Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki pt. Pomoc materialna dla studentów - kompetentnie i na czas! - II edycja, który decyzją Ministra Nauki został dofinansowany i jest zrealizowany w 2024 roku jako zadanie publiczne w ramach konkursu pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.